

Het belang van Georgië in de olie- en gasvoorziening van Europa

---

door dr Givi Taktakishvili

In de energievoorziening van de industriële landen speelden de landen van de Kaspische regio's vroeger een kleine rol. Na de in bedrijfstelling van de oliepijpleiding Bakoe -Tbilisi -Ceyhan (BTC) in juni 2006 en van de gaspijpleiding Bakoe - Tbilisi - Erzoeroem (BTE) eind 2006, steeg het belang van die regio. De oliepijpleiding BTC zal zijn maximale capaciteit van 50 miljoen ton olie per jaar in 2008 bereiken. Via deze pijpleiding wordt Azerbeidzjaanse en Kazachstaanse olie via Azerbeidzjan en Georgië vervoerd naar de aan de Middellandse Zee gelegen Turkse haven Ceyhan. De gaspijpleiding BTE zal zijn maximale capaciteit van 12 miljard m³ gas per jaar in 2011 bereiken en zal gas uit Azerbeidzjan via Georgië naar de Turkse stad Erzoeroem (in het noordoosten van het land) uitvoeren.

De Kaspische regio kan in de nabije toekomst de Europese afhankelijkheid van Russische olie en gas verminderen. Ook na de "gasoorlog" in januari 2006 tussen Oekraïne en Rusland is het belang van de Kaspische olie en gas gestegen voor de Oekraïne, Polen en andere landen. Het is een goed alternatief tegenover het monopolie van olie en gas uit Rusland.

In de doorvoer van olie en gas van de Kaspische regio naar Europese- en andere landen speelt Georgië een belangrijke rol als doorvoerland. Zelf heeft Georgië te weinig olie- en gasreserves maar vanwege zijn geografische ligging is het land van groot geopolitiek belang voor de Westerse landen.

Vroeger kreeg Georgië maar van één land gas, van Rusland via de Transkaukasische gaspijpleiding. Via deze gaspijpleiding krijgt ook Armenië gas van Rusland. Na de "gasoorlog" tussen Georgië en Rusland probeerden Georgië en Armenië een alternatieve gasvoorziening te vinden. Armenië begon met de aanleg van een gaspijpleiding om van Iran gas te kunnen betrekken. Maar Rusland slaapt niet. Nu wil het land de Transkaukasische gaspijpleiding kopen van Georgië en ook de controle hebben over de gaspijpleiding tussen Iran en Armenië. Nu voeren de landen aan de Kaspische Zee, zoals Kazachstan, Toerkmenistan en Oezbekistan, gas via en onder controle van Rusland naar Europa uit. Rusland probeert voor de toekomst de controle te verkrijgen over het vervoer van gas van Iran naar de EU landen.

Als Rusland de Transkaukasische en Armeens-Iraanse gaspijpleiding zou kunnen overnemen, dan zou het land de kans hebben ook een deel van het Iraanse gas voor de uitvoer naar Europa onder zijn beheer te krijgen. Daarom probeerde Rusland Georgië er van te overtuigen de Transkaukasische gaspijpleiding over te dragen, onder voorwendsel dat Georgië de hoge onderhoudskosten voor de pijpleiding niet kon ophoesten. Maar het lukt niet. Op aanraden van de VS heeft Georgië het Russische aanbod om de Transkaukasische gaspijpleiding te privatiseren afgeslagen. Bovendien heeft Georgië dankzij het Amerikaanse programma "Millennium challenge" genoeg geld gekregen om deze gaspijpleiding te repareren en goed te onderhouden.

Uit onderstaande tabel valt af te lezen dat Rusland één van de belangrijkste olie- en gasexporteurs is en dat het ook beschikt over zeer grote bewezen voorraden aan gas en olie. De olie- en gas voorraden zijn niet eerlijk verdeeld in de wereld. Olie is makkelijker te vervoeren dan gas. Landen die zelf geen gasvoorraden hebben, hebben veel problemen met hun gasvoorziening. De Europese landen verbruiken veel olie en gas. Het verbruik van olie en gas zal nog meer stijgen in de toekomst. Met de olievoorziening heeft Europa minder problemen dan met de gasvoorziening. Landen met belangrijke gasvoorraden die in de buurt van Europa liggen zijn: Rusland, Iran, Algerije, Kazakstan, Toerkmenistan, Oezbekistan en Azerbeidzjan. Rusland is een van de belangrijkste gasleveranciers van Europa. Momenteel voorziet het Russische gas in 24% van de Europese behoefte op dit gebied. In de nabije toekomst zou het belang van het Russische gas voor Europa kunnen groeien. Algerije, Noorwegen en Nederland zouden in de toekomst hun rol in de gasvoorziening van Europa kunnen handhaven.

In de nabije toekomst zou Europa extra gas van Azerbeidzjan, Kazachstan, Toerkmenistan, Oezbekistan en ook van Iran kunnen krijgen. Die eerste vier landen hebben samen bewezen gasvoorraden van 9,13 triljoen m³, dat is iets meer dan Algerije, Noorwegen en Nederland gezamenlijk bezitten (8,42 triljoen m³). Iran heeft na Rusland de grootste bewezen gasvoorraden - 27,5 triljoen m³ (de Russische bewezen gasvoorraad bedraagt 48 triljoen m³).

De productie en de bewezen voorraden van olie en gas in de Europese landen en in de landen die de werkelijke en potentiële olie- en gas leveranciers voor Europa (gegevens over 2004) zijn, worden aangegeven in de tabel op de volgende pagina.

In de toekomst zou het Iraanse gas naar Europa niet alleen via Turkije maar ook via Georgië moeten worden doorgevoerd. De Oost-Europese landen hebben problemen met de gasvoorziening en in de toekomst zouden deze problemen nog groter kunnen worden. Zoals bekend heeft Rusland een contract met Duitsland gesloten om de Noord-Europese Gaspijpleiding (NEG) onder de Baltische Zee aan te leggen. Rusland krijgt dus de mogelijkheid om zijn gas direct naar de West-Europese landen te vervoeren. Nu vervoert Rusland zijn gas naar de West-

	Productie		Bewezen voorraden	
	Olie Miljoen ton	Gas Miljard m ³	Olie Miljard barrel	Gas Triljoen m ³
Rusland	458,71	589,1	72,28	48,0
Iran	202,57	85,5	132,46	27,5
Kazakstan	60,52	18,5	39,62	3,0
Azerbeidzjan	15,73	4,6	7,0	1,37
Toerkmenistan	10,05	54,6	0,59	2,9
Oezbekistan	6,58	55,8	0,55	1,86
Noorwegen	149,46	78,5	9,67	2,39
Nederland	—	68,8	—	1,49
Duitsland	—	16,4	—	0,2
Algerije	82,98	82,0	11,8	4,54
Verenigd Koninkrijk	95,98	95,9	4,49	0,59
Denemarken	9,26	9,4	1,33	0,09
Italië	5,45	13,0	0,74	0,17
Roemenië	5,71	13,2	0,74	0,29
Polen	—	4,4	—	0,12
Oekraïne	—	18,3	—	1,1
Totaal in de wereld	3 809,13	2 659,8	1 181,31	177,29

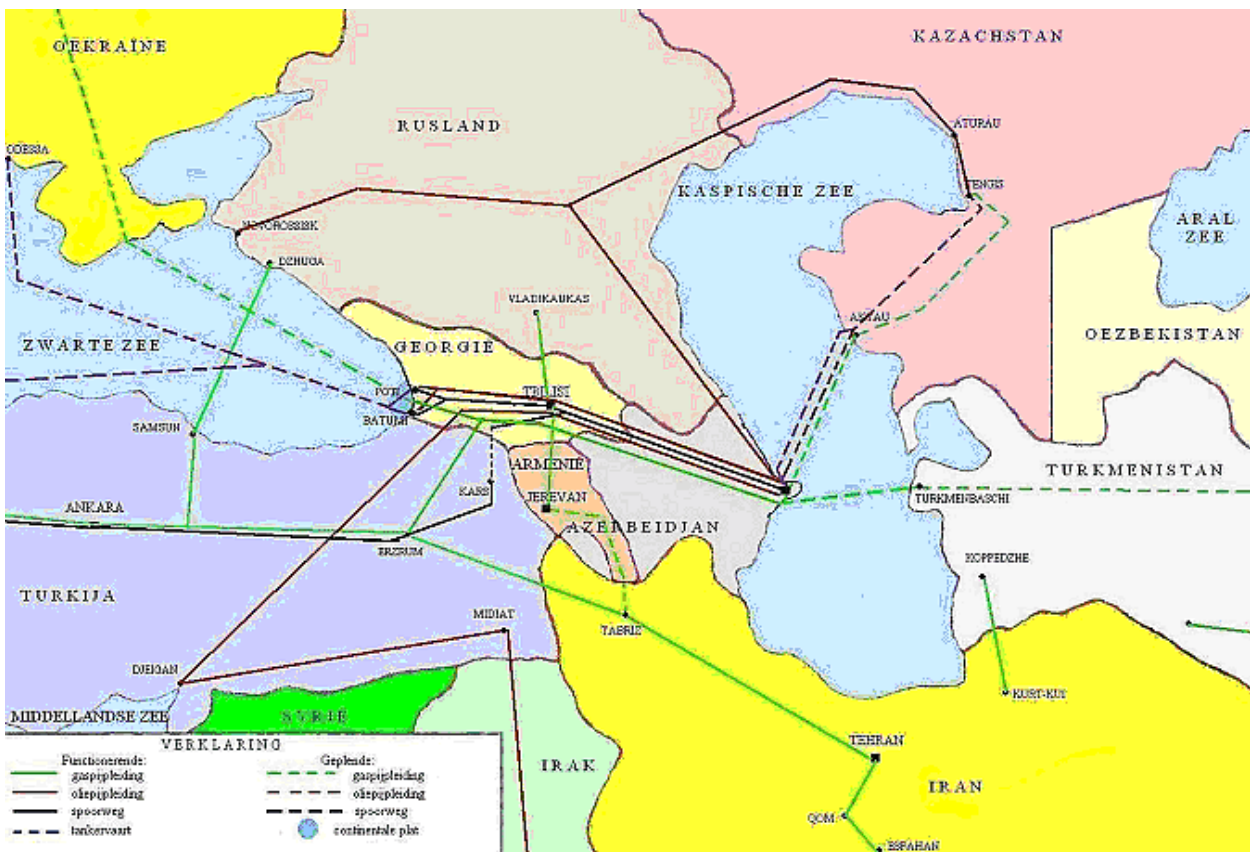
Bron: www.nationmaster.com

Europese landen via de Oekraïne, Polen en Moldavië en ook de laatst genoemde landen betrekken gas van Rusland. Vaak probeert Rusland via het gas zijn invloed in deze landen te vergroten.

Na de ingebruikneming van de NEG zou het belang van deze doorvoerlanden kunnen afnemen. Maar de Russische invloed van de gasvoorziening in deze landen zal juist toenemen. Daarom is het voor deze landen belangrijk om via andere leidingen gas te krijgen. Een nieuw plan is om de Kaspische regio via een gaspijpleiding met de Oost-Europese landen te verbinden. De toekomstige gaspijpleiding zou van Azerbeidzjan via Georgië, onder de Zwarte Zee tot de Oekraïne moeten worden aangelegd en vervolgens zouden de Oost-Europese landen 'Kaspisch gas' kunnen krijgen.

Voor Europa zouden derhalve in de toekomst de belangen van Azerbeidzjan, Kazachstan, Toerkmenistan, Oezbekistan en ook Iran groter kunnen worden. Maar in deze regio wordt het belang van Georgië als doorvoerland van olie en gas voor Europa groter. Nu zijn via Georgië twee oliepijpleidingen, Baku-Batoem/Poti (Georgische havens aan de Zwarte Zee) en de BTC en twee gaspijpleidingen (de Transkaukasische gaspijpleiding en de BTE) aangelegd.

Bovendien vervoert Azerbeidzjan zijn olie ook per spoor naar de Georgische havens Batoem en Poti aan de Zwarte Zee. In de nabije toekomst gaat de oliepijpleiding Odessa-Brodi functioneren. Tankers gevuld met olie, afkomstig uit Azerbeidzjan en Kazachstan kunnen van de Georgische havens Batoem en Poti op deze nieuwe pijpleiding lozen. Ook zou het belang van het land met zijn olie en gasvoorraden voor Europa in de toekomst kunnen toenemen. Want volgens deskundigen van Chevron zouden er zich op het continentale plat aan de Georgische kant van de Zwarte Zee grote olie- en gasvelden bevinden.

Georgië als doorvoerland voor olie en gas

(Bron: o.a. Caspian Oil and Gas)

De Russen proberen Abchazische en Zuid-Ossetische separatisten op te zetten tegen de overgebleven Georgiërs in die gebieden. Ze willen hen afschrikken en hen gedwongen laten vertrekken. Om dit te bereiken beroven, ontvoeren en vermoorden paramilitaire separatistische eenheden vaak de Georgische bewoners in die regio's. Ook in de gebieden die onder controle staan van de Russische 'vredeasmacht,' houden deze eenheden zich bezig met het beroven, ontvoeren en vermoorden van Georgiërs. De Russische 'vredeasmacht' houdt zich stil. Het ministerie van Buitenlandse Zaken van Georgië informeert de VN en de EU altijd over deze schendingen van mensenrechten.

Officieel treedt Rusland op als bemiddelaar in deze conflicten maar in werkelijkheid steunt het de separatisten. Bovendien heeft Rusland ervoor gezorgd dat op belangrijke posten van de separatistische regeringen medewerkers van de 'KGB' werden aangesteld. Rusland heeft dus de separatistische regio's in zijn zak. Rusland heeft zijn burgerschapswet geschonden door de bewoners in de separatistische regio's de Russische nationaliteit op te dringen. Maar voor de Russen die na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in de nieuwe onafhankelijke landen wonen en naar het moederland willen terugkeren is het nog steeds erg moeilijk een Russisch paspoort te krijgen.

Om Abchazische en Zuid-Ossetische separatisten militair te steunen, heeft de Russische 'KGB' in 1992 de zogenaamde 'Confederatie van Kaukasische bergvolkeren' opgericht. Dit is een paramilitaire organisatie die bestaat uit leden van de Russische 'KGB', huursoldaten van het

Russische leger en Russische kozakken. Een klein deel van die organisatie bestaat uit leden van de Kaukasische bergvolkeren. De leiders van deze organisatie dreigen Georgië met geweld. Daarom zetten ze Abchazische en Zuid-Ossetische separatisten op om Georgië samen met hen aan te vallen. Vreemd is dat een 'patriottische' organisatie als de 'Confederatie van Kaukasische bergvolkeren' die geacht wordt zijn leden te verdedigen, niet de Tsjetsjenen geholpen heeft in hun onafhankelijkheidsstrijd tegen Rusland. Bovendien gaan de separatistische leiders bijna iedere maand (vaak iedere week) naar Moskou voor nieuw 'huiswerk' en om te horen hoe ze hun 'huiswerk' moeten doen. Rusland coördineert zijn plannen met de separatisten, maar met de Georgische regering is dat bijna nooit het geval.

Ook het Russische beleid en de Russische 'vredesmacht' verhinderen de toenadering tussen Abchaziërs en Georgiërs en Zuid-Ossetiërs en Georgiërs. Rusland doet er alles aan om die conflicten te laten voortbestaan en om in Georgië zijn invloed te behouden. Tot nu toe denken Westerse politici dat Georgië met behulp van Rusland deze conflicten kan oplossen. Maar na bijna veertien jaar duren deze conflicten nog steeds voort. Daarom denken Georgiërs dat de tijd is gekomen om de Russische 'vredesmacht' door een echte internationale vredesmacht te vervangen. Dan zou Georgië de steun van de VN, de EU, de VS en andere Westerse landen nodig hebben. Want Rusland verzet zich tegen het vertrek van zijn 'vredesmacht' uit deze regio's en is tegen het vervangen van zijn troepen door een internationale vredesmacht.

Op het eerste gezicht is er geen verband tussen die bevroren conflicten en de doorvoer van olie en gas van Georgië naar de Westerse landen. Maar ondanks de conflicten in bevroren toestand, heeft het Russische bewind achter de schermen de teugels strak in handen, en is het gericht tegen stabiliteit in niet alleen Georgië, maar de hele Kaukasus. Met die teugels maakt Rusland veel problemen en belet het stabiliteit in de regio en onbelemmerde doorvoer van olie en gas via Georgië. Bovendien zou Rusland, wanneer de doorvoer voor olie en gas via Georgië een grote omvang bereikt, die teugels nog strakker kunnen aanhalen. Zo krijgt Rusland een extra troef in handen om zijn invloed niet alleen in Georgië, maar ook in Europa te vergroten.

Met zijn gedrag zorgt Rusland niet voor onafhankelijkheid van de Abchaziërs of de Abchazische cultuur. Daar verdedigt Rusland alleen zijn eigen belang.

Als voorbeeld neem ik een Russische actie tijdens de laatste zogenaamde 'presidentsverkiezingen' in deze separatistische regio. Toen in plaats van de Russische beschermeling de Abchaziërs hun eigen kandidaat hadden gekozen, werd het Russische bewind boos op de Abchaziërs. De Russen gooiden hun grenzen dicht voor de Abchaziërs en blokkeerden de Russische markt voor Abchazische landbouwproducten. In werkelijkheid waren er geen verschillen tussen de beide 'presidentskandidaten', maar Rusland wilde dat in deze Abchazische 'verkiezingen' zeker de Russische kandidaat zou winnen. Die zogenaamde 'presidentsverkiezingen' werden door niemand in de wereld (VN, EU, OVSE enz.) officieel erkend.

Stabiliteit is cruciaal voor de economische ontwikkeling van Georgië, vooral als belangrijk doorvoerland; en niet alleen voor olie en gas maar ook voor goederen uit Azië naar Europa en vice versa. Om die gewenste stabiliteit te bereiken probeert Georgië de conflicten op vreedzame manier op te lossen. Maar Rusland gooit roet in het eten. Daarom wil Georgië hulp van de internationale gemeenschap bij het in een versneld tempo oplossen van de problemen.

Op de 61-ste Algemene Vergadering van de VN heeft president Michail Saakashvili van Georgië een spreekbeurt over bovengenoemde conflicten gehouden. Hij heeft Rusland van bezetting en annexatie van Georgische regio's beschuldigd. Hij eiste namens GUAM (Internationale organisatie van Georgië, Oekraïne, Azerbeidzjan en Moldavië) dat de VN Georgië Azerbeidzjan en Moldavië tegen de Russische agressie zou beschermen. Hij zei ook dat om de conflicten op te lossen het belangrijk is dat internationale organisaties als de VN, de EU en OVSE zich actief moeten gaan bezighouden met deze regio's. Voor de eerste keer - en dat is heel belangrijk - heeft de hele wereld de juiste informatie gekregen over wat er hier gebeurt. Tot nu toe probeerde het Russische bewind eenzijdige informatie over deze conflicten aan de wereld te verstrekken. Ook dacht het Russische bewind dat het in deze situatie de baas is en dat alleen zij de toekomst bepaalt. Ook verwacht Georgië dat de uitnodiging voor de 'intensieve gesprekken' met de NAVO en de deelname van Georgië aan de 'Buurtpolitiek' van de EU het streven van Rusland om de vreemde gebieden te bezetten en te annexeren, belemmert.

De recente gasoorlog tussen Rusland en zijn buurlanden (Oekraïne, Moldavië en Georgië) en het Russisch beleid van bezetting en annexatie van vreemde gebieden, zijn goede voorbeelden voor de buurlanden van Rusland en ook voor Europa om een meer realistische politiek ten aanzien van Rusland te voeren.

Iedereen begrijpt goed dat Rusland een belangrijk land in de wereld is met enorme olie- en gasreserves, met een grote markt. Het hebben van goede politieke en economische contacten met Rusland is belangrijk voor alle landen. Maar ook moet het Russische beleid gericht zijn op het respecteren van de buurlanden op het gebied van territoriale eenheid en moet het afzien van een beleid met een dubbele moraal.

Dit artikel is een bijlage van de website Georgica
<http://home.unet.nl/georgica>